

Ліцензія
на експлуатацію НБК

Актуально

Чорнобильські історії
Бориса Патона

НОВИНИ ЧАЕС

20 серпня 2021 | №21 (1516)

Офіційна газета ДСП «Чорнобильська АЕС»

**Із Днем
НЕЗАЛЕЖНОСТІ,**

УКРАЇНО!

SESAM 2021 Poliklinika на Чорнобильській АЕС

6 та 16 серпня Чорнобильську АЕС відвідали учасники перших двох пулів масштабного міжнародного заходу SESAM 2021 Poliklinika.

Для дотримання карантинних вимог захід був розділений на три окремі резиденції. Делегації склались із студентів та архітекторів з усіх куточків світу.

«Основна локація проведення заходу — місто Славутич, і ми хотіли б показати унікальну архітектуру цього міста всьому світу. Сам же візит на Чорнобильську АЕС був ознайомчим, але так як подія, так би мовити, напівпрофесійна та спрямована на архітектуру, то нам було дуже цікаво дізнатися інформацію про новий безпечний конфайнмент та взагалі про індустріальний напрямок на прикладі ЧАЕС», — прокоментував Герман Мітіш, голова

громадської організації «EASA Україна».

Йоонас Парвіайнен (Joonas Parviainen — ред.), фінський архітектор та один із тьюторів, під час перебування на Чорнобильській АЕС був захоплений масштабами об'єкту, зацікавився інформацією про історію підприємства та його сьогодення, а також зауважив, що проблема поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами — це проблема декількох поколінь і невідомо наразі, що буде в майбутньому через тисячі років на місцях, де розташовані подібні об'єкти.

Довідково. SESAM 2021 Poliklinika (Small European Students of Architecture Meeting) — міжнародний захід, організований українським філіалом EASA (Європейська Асамблея Студентів Архітектури) в рамках цього річного проекту «Славутич — Мала культурна столиця України 2021».

«EASA Україна» — незалежна та неприбуткова організація, що промотує неформальну освіту в сферах архітектури та урбаністики. EASA Україна є національним представництвом великої міжнародної спільноти EASA. Україна приймає участь в EASA з 2006 року.

Делегація Рівненської АЕС відвідала ЧАЕС

З 9 по 10 серпня на Чорнобильській АЕС з технічним візитом перебувала група спеціального резерву керівників з Рівненської атомної електростанції.

Зі слів працівника турбінного цеху №1 РАЕС Євгена Буракова, знайомство з ходом робіт на інших АЕС — це цілеспрямована політика. Даний візит — вже четверта група, спрямована керівництвом РАЕС у рамках підготовки спеціальних груп кадрового резерву.

Програма візиту була максимально широкою. Протягом двох днів візитери побували на основних об'єктах станції — в головному корпусі, ЗППРВ, ПКПТРВ, познайомилися з роботою установки зі звільнення від регулюючого контролю, а також відвідали місто Чорнобиль та село Копачі.

«Всі об'єкти були дуже цікавими. Відвідування ПКПТРВ дало змогу порівняти методики та засоби поводження з твердими радіоактивними відходами, які застосовуються на ЧАЕС та РАЕС. Викликали захват масштаби нового безпечного конфайнменту. Але мене, як турбініста, особливо вразили роботи

у машинному залі. Оскільки більшість обладнання та агрегатів наразі демонтовано, мені доводилося тільки вгадувати, де і що мало б знаходитись», — відмітив Євген.

Відвідувачі виразили сподівання, що будуть і подальші групові візити, так як підготовка резерву кадрів буде продовжуватись і надалі.

Чорнобильська АЕС отримала ліцензію на експлуатацію комплексу конфайнмента та об'єкта «Укриття»

20 серпня 2021 за участю керівництва Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державного агентства України з управління зоною відчуження, представників Європейського банку реконструкції та розвитку, Представництва Європейської комісії відбулося вручення ДСП «Чорнобильська АЕС» ліцензії на провадження діяльності з переробки, зберігання радіоактивних відходів, що існують та утворюються під час перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему (експлуатацію комплексу конфайнмента та об'єкта «Укриття»). Ця ліцензія забезпечить регулюючий контроль як поточної експлуатації комплексу, так і подальшого перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну зону.

Даний події передував великий обсяг роботи, виконаної фахівцями ЧАЕС, в тому числі з усунення зауважень, виявлених в результаті дослідно-промислової експлуатації ПК-1 НБК, і виконання рекомендацій, передбачених у Акті інспекційного обстеження. Крім того, отримання ліцензії стало можливим після проведення державної експертизи ядер-

ної та радіаційної безпеки комплексу документів, основним з яких був «Звіт з аналізу безпеки експлуатації комплексу НБК-ОУ», інспекційного обстеження для перевірки повноти та достовірності відомостей, що містяться у наданих документах, та спроможності ДСП «Чорнобильська АЕС» виконувати заявлений вид діяльності, а саме переробку та зберігання радіоактивних відходів у рамках експлуатації комплексу конфайнмента та об'єкта «Укриття» Чорнобильської АЕС.

«Дослідно-промислова експлуатація, яка тривала близько року, показала, що рівень компетенції персоналу ЧАЕС в повній мірі відповідає найвищим вимогам, що пред'являються як для робіт на таких складних об'єктах, як НБК, так і для підготовки необхідної документації. Сьогодні головною метою всієї діяльності ЧАЕС є безпека. В якості чергового кроку на шляху перетворення об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему попереду нас чекає ще більш відповідальна робота - розробка проекту на демонтаж нестабільних конструкцій об'єкта «Укриття» в частині «раннього» демонтажу і, власне, фізичні роботи з демонтажу. Нам знову доведеться робити те, чого ніхто до

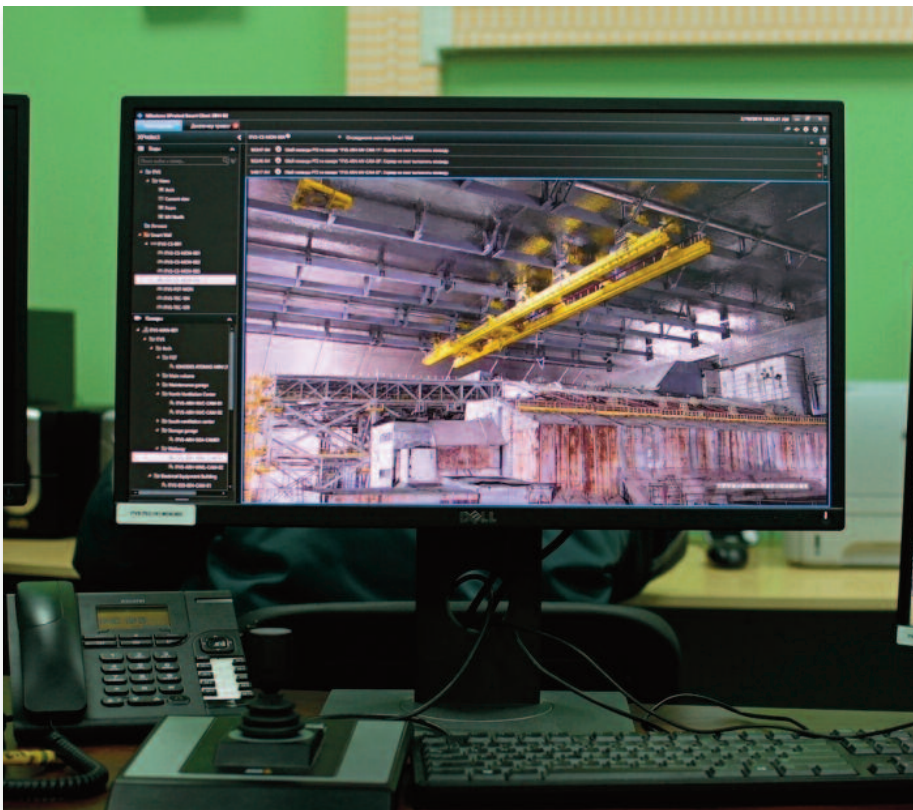
нас не робив», — зазначив т.в.о. генерального директора ЧАЕС Валерій Сейда на врученні.

Довідково. Об'єкт «Укриття» становить собою частину промислового майданчика Чорнобильської АЕС разом із сукупністю споруд, сформованих із пошкоджених конструкцій колишнього 4-го енергоблоку Чорнобильської АЕС, який втратив усі функціональні властивості енергоблоку, та добудованих після аварії 26 квітня 1986 року нових конструкцій і систем, що служать для контролю та коригування після аварійної ситуації, включаючи послаблення радіаційних наслідків запроєктної аварії за рахунок перекриття шляхів впливу джерел ядерної та радіологічної небезпеки через оточуюче їх середовище на людей. Об'єкт «Укриття» кваліфікується як місце поверхневого зберігання неорганізованих радіоактивних відходів (тимчасове сховище неорганізованих РАВ, яке знаходиться в стадії стабілізації та реконструкції).

Конфайнмент — захисна споруда, що включає в себе комплекс технологічного обладнання для вилучення із зруйнованого четвертого енергоблоку Чорнобильської АЕС матеріалів, які містять ядерне паливо, поводження з радіоактивними відходами та інші системи, призначена для здійснення діяльності з перетворення цього енергоблоку на екологічно безпечну систему та забезпечення безпеки персоналу, населення і довкілля, аналогів якої немає у світі.

Термін експлуатації конфайнменту — 100 років.

Спорудження конфайнмента здійснювалось у рамках міжнародного проекту та за рахунок коштів Чорнобильського фонду «Укриття, вкладниками якого були 45 країн світу, включаючи Європейську комісію; адміністратором фонду виступав Європейський банк реконструкції та розвитку. У 2020 році діяльність фонду була завершена.

Про деталі отримання ліцензії та перспективи, які очікують НБК після цього, розповів **провідний інженер ЦЕОУ(НБК) Артем Сірий**.

— Зрозуміло, що для отримання ліцензії проведено величезну попередню роботу. Розкажіть, будь ласка, як це відбувалося?

— Згідно з отриманим 24 липня минулого року окремим дозволом на проведення дослідно-промислової експлуатації ПК-1 НБК ДСП ЧАЕС протягом року, а точніше до 14 червня, відповідно до раніше розробленої програми дослідно-промислової експлуатації, ми проводили перевірки та випробування систем, обладнання та конструкцій компонентів НБК.

Для отримання ліцензії після завершення дослідно-промислової експлуатації необхідно було розробити низку документів, без яких неможливо ані отримання ліцензії, ані власне експлуатація комплексу.

25 травня 2021 року до ДІЯРУ було спрямовано заяву на отримання ліцензії з пакетом документів, до складу якого, наприклад, входив «Звіт з аналізу без-

пеки» який складається з 17 глав з додатками — це близько 2043 сторінок. Це я до того, щоб ви уявили собі обсяги виконаних нами робіт, рівень складності та копіткості нашої праці.

15 червня 2021 року до ДІЯРУ також було направлено «Технологічний регламент НБК ОУ» та «Звіт про проведення дослідно-промислової експлуатації». Після отримання та вивчення всіх документів Держатомрегулювання ініціювало перевірку готовності ДСП ЧАЕС до експлуатації НБК, за результатами якої й отримано висновок готовності ДСП ЧАЕС до промислової експлуатації НБК.

— Не секрет, що Колегія, яка відбулася 29 липня, поставила вимогу доопрацювати певні моменти, в тому числі, випробувального характеру, до засідання ліцензійної комісії. Про що, власне, йшлося — якщо вже зовсім простою мовою?

— Зокрема, ми мали доопрацювати деякі розділи «Звіту з аналізу безпеки» та провести невеликий обсяг випробувань системи основних кранів — ширше перевірити можливість функції безпечного переміщення СОК, підтвердити роботу фільтрів системи витяжної

вентиляції з основного обсягу НБК. Окрім того, у ДІЯРУ виникли деякі питання з радіаційного контролю. Всі завантаження виконано успішно, підготовлено звіт і відправлено офіційним листом.

— Що для ДСП ЧАЕС означає отримання даної ліцензії?

— Для Чорнобильської АЕС отримання даної ліцензії має надзвичайно важливе значення. Фактично ми отримуємо дозвіл на промислову експлуатацію ПК-1 НБК, а саме на поводження з РАВ, які утворюються під час перетворення ОУ на екологічно безпечну систему. Вже зараз розпочато процедуру проведення торгів на закупівлю дистанційно керованих механізмів, необхідних для виконання проекту пілотного демонтажу балок посилення південних щитів-ключок, коригується сам проект, йде робота з проектування ПК-2, проводиться моніторинг ТСМ — власне, фізичні роботи з перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

- Що мається на увазі?

— ДСП ЧАЕС укладено договір та почалися роботи із «Передпроектних досліджень із демонтажу нестабільних конструкцій». Передпроектні дослідження повинні уточнити стан будівельних конструкцій ОУ, строки можливої їх експлуатації, а також порядок подальших дій і демонтажу самих конструкцій.

Також станцією укладено договір і ведуться роботи із науково-технічного супроводу експлуатації НБК, зокрема з контролю стану паливовмісних мас. Підрядником є Інститут проблем безпеки атомних електростанцій, роботи розраховані до 2023 року. В подальшому, можливо, буде перегляд або продовження вказаних термінів роботи.

— Тобто ми знову ж таки підкреслюємо, що будівництво та введення в експлуатацію НБК — це не досягнута мета, а лише важливий, проте початковий крок на шляху перетворення ОУ на екологічно безпечну систему?

— Саме так.

Чорнобильські історії Бориса Патона

19 серпня 2020 року, на 102 році життя, помер Борис Євгенович Патон — людина легендарна, поважна, надзвичайно глибока й цікава.

Для історії він назавжди залишиться Героєм України, головою НАНУ, талановитим винахідником, батьком автоматичного зварювання бронесталі та космічного зварювання.

Проте, мало хто знає, що доля цієї видатної людини тісно пов'язана із Чорнобильською АЕС — практично з перших етапів проектування станції.

Рік 1967-й. 18 січня Колегією Держплану УРСР рекомендовано місце розміщення для АЕС, яка має компенсувати нестачу енергетичних потужностей у Центральному енергетичному районі СРСР. Місце визначено біля села Копачі Київської області. Майбутня станція отримала назву Чорнобильська.

Два тижні по тому, 2 лютого 1967 року, Постановою ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР затверджено рекомендації Держплану УРСР про розміщення АЕС біля села Копачі Київської області. На розгляд української Академії Наук проєкт не потрапив: українські науковці з ним ознайомилися, але висновків центр у них не спитав.

У багатьох вчених у Києві виникали сумніви щодо будівництва ЧАЕС, проте лише Борис Патон зумів чітко сформулювати ймовірну проблему: на його думку, вибір майданчика для будівництва майбутньої АЕС був недостатньо обґрунтованим.

Так, підкреслював тоді Борис Євгенович, під час розрахунків доцільності будівництва атомної електростанції саме біля села Копачі Чорнобильського району в першу чергу бралися до уваги аграрні показники земель — піщані та супіщані чорнобильські ґрунти не давали високих врожаїв зернових культур та городини, отже могли бути виведені з сільськогосподарського використання без особливих економічних втрат. По-друге, до розрахунку брався низький рівень економічного розвитку самої території: будівництво АЕС та великого міста-супутника мало її відчутно індустріалізувати.

Проте, Борис Патон звернув увагу на інші речі. Він намагався нагадати проєктантам, що майбутню АЕС буде побудовано в зоні значного розлому Українського кристалічного щита. Розлом, перекритий осадовими породами, які мають високу проникну здатність, стане шляхом розповсюдження рідких РАВ у випадку аварії на об'єкті. Окрім того, непокоїв Бориса Євгеновича й проєкт дамби водойми-охо-

лоджувача ЧАЕС. На його думку, для розрахунків висоти дамби було взято надто короткий період спостережень за паводками та повіннями на річці Прип'ять — усього 25 років.

Втім, у цю частину проєкту корективи внесла сама природа. Повінь 1970 року виявилася настільки потужною, що повіневі води залили усе лівобережжя Прип'яті та спричинили серйозний підйом ґрунтових вод: сільськогосподарські угіддя аж до Машева (село в 10 кілометрах від ЧАЕС) стояли залитими ще у червні. Відтак, проєкт дамби було переглянуто — її висоту збільшили на 2,5 метри по всій довжині.

І якщо думка Академії наук України взагалі ніяк не вплинула на будівництво I-ї черги ЧАЕС, то стосовно II-ї певний вплив все ж таки був, і як показали події 1986 року, — на щастя.

У 1970-х роках, коли відбувалося узгодження проєкту будівництва другої черги станції (3 та 4 блоків), Борис Патон був єдиним академіком, котрий не поставив підпис під проєктом. Він мотивував свою відмову узгоджувати концентрацію генеруючих потужностей на вже використовуваному майданчику близьким розташуванням АЕС до Києва, а також високим рівнем небезпеки АЕС в цілому.

Він знову доводив, що геологічні особливості майданчика не дають змоги будувати тут блоки ЧАЕС. Більше того, турбувала його і локація певних об'єктів II-ї черги.

Зокрема, сховище рідких відходів ЧАЕС планували розташувати в долині річки Прип'ять. Борис Патон попереджав, що серйозна аварія може призвести до витoku рідких радіаційних відходів. У разі такого витoku, РАВ майже безперешкодно потраплять через незахищений шар ґрунту до водоносних горизонтів Дніпровського басейну. Такий розвиток подій — бомба уповільненої дії, причому не тільки для Києва, але й для більшої частини України.

Цього разу Борис Патон був дуже наполегливим. Він звернувся з листом-доповіддю до Першого Секретаря ЦК КПУ Петра Шелеста, а за рік, у 1971-му, й до голови Ради Міністрів Української РСР Володимира Щербицького, якого тоді було щойно введено до складу Політбюро ЦК КПРС — вищого керівного органу СРСР.

Заради справедливості треба зазначити, що Щербицький взяв до уваги критичні зауваження Патона й відразу зв'язався з АН СРСР. Як він сам згадував у 90-х, у розмові з академіком Олександровим він використав «вбивчий аргумент», наданий Патоном: нагадав про Киштимську трагедію, яка призвела до значного забруднення територій та басейну річки Теча.

Довідково. 29 вересня 1957 року о 16:22 через вихід з ладу системи охолодження (за офіційною версією) стався вибух ємності об'ємом 300 кубічних метрів, де містилося близько 80 м³ високорадіоактивних ядерних відходів.

Вибух повністю зруйнував ємність з нержавіючої сталі, що знаходилася в бетонному каньйоні на глибині 8,2 м, зірвав і відкинув на 25 м бетонну плиту перекриття каньйону, у радіусі до 1 км у будівлях вибило шибки.

Вибухом, оцінюваним в десятки тонн в тротиловому еквіваленті, бетонне перекриття товщиною 1 метр вагою 160 тонн відкинуто в бік, в атмосферу було викинуто близько 20 млн. кюрі радіоактивних речовин. Частина було піднято вибухом на висоту 1-2 км, де вони утворили хмару, що складалася з рідких і твердих аерозолів. Протягом 10-11 годин радіоактивні речовини випали у смугі довжиною 300-350 км у напрямку на північний схід від місця вибуху (за напрямком вітру).

Безпосередньо від вибуху ніхто не загинув. У повітря було викинуто близько 20 мільйонів кюрі радіоактивних речовин, що містилися в зруйнованій ємності у вигляді аерозолів, газів і механічних суспензій (для порівняння: під час Чорнобильської аварії було викинуто до 14 Бк, що становить приблизно 380 мільйонів кюрі, тобто приблизно в 19 разів більше).

У зоні радіаційного забруднення опинилася територія декількох підприємств комбінату «Маяк», військове містечко, пожежна частина, колонія ув'язнених і територія площею 23 000 км² з населенням 270 000 чоловік у 217 населених

пунктах трьох областей: Челябінської, Свердловської і Тюменської. Сам Челябінськ-40 не постраждав. 90% радіаційних забруднень випали на території хімкомбінату «Маяк», а інша частина розсіялася далі. У ході ліквідації наслідків аварії 23 села з найзабрудненіших районів із населенням від 10 до 12 тисяч чоловік було відселено, а будівлі, майно й худобу — знищено.

Для ліквідації наслідків аварії залучалися сотні тисяч військовослужбовців та цивільних осіб, які внаслідок цього отримали значні дози опромінення.

- Це сталося в достатньо рідко населеному районі — ви уявляєте, що станеться, якщо подібні речі відбудуться на густо населеній Київщині, в 80 кілометрах від столиці УРСР? — запитав Володимир Щербицький у Олександрова.

Розмова, за визначенням самого Щербицького, «вийшла гаряча», проте локацію сховища рідких РАВ було змінено.

Звичайно, ображений Анатолій Олександров зателефонував Борису Па-

тону, з яким був знайомий особисто. Розмова, яка між ними відбулася, багато разів цитована різними авторами, проте від того не менш виразна. Подейкують, що особливе роздратування у академіка Олександрова викликало

нагадування про те, що він сам родом з Київщини — невже йому не шкода наполягати на розміщенні небезпечних об'єктів на батьківщині?

Довідково. Анатолій Петрович Олександров (нар. 31 січня (13 лютого) 1903, м. Тараща, нині Київської області) — радянський фізик, фахівець з атомної фізики й енергетики. Академік АН СРСР (від 1953; від 1991 — РАН), президент АН СРСР (1975—1986).

— Радянські реактори настільки безпечні, що їх можна ставити «хоч на Червоній площі», — голосно заволав Олександров у телефонну трубку.

— Ну, так і будуйте їх у себе! — ввічливо відповів Борис Євгенович.

Звичайно, Олександров до думки Патона щодо розширення майданчика ЧАЕС (будівництва II-ї, а згодом і III-ї черги станції) не дослухався. Лише після аварії 1986-го року, головним чинником якої була недосконалість реакторів РВПК, Олександров визнав правоту Патона і вибачився перед ним. Проте, надто пізно.

В 1986-му сталося те, про що по-

переджав Патон. Вже було не до з'ясування стосунків — аварія на ЧАЕС не залишила вибору. Всі сили були кинуті на її ліквідацію.

1 травня 1986 року Патон і член-кореспондент АН УРСР Малиновський обговорили ситуацію в зоні аварії. Вчені дійшли висновку, що треба створювати комісії з авторитетних вчених і «братися за справу».

3 травня наказом по Академії було створено наукову комісію з боротьби з наслідками аварії. До її складу увійшли вчені, які відповідали за основні напрямки досліджень. Борис Євгенович разом з групою вчених у період ліквідації працював на промисловому майданчику станції. Його група займалася збором проб ґрунту, води, повітря.

Складні завдання виконувала технічна комісія: зйомку з повітря зруйнованого реактора і навколишньої місцевості, заміри випромінювання навколо ЧАЕС і в зруйнованому енергоблоці, розробку потужного різачка для різання металоконструкцій, заварювання шпарин у засувках трубопроводів 1-3 енергоблоків, які готували до післяаварійного запуску.

Окрім того, постійної уваги потребувало забезпечення киян водою з річки Десна та заходи із запобігання попаданню радіації через ґрунт у води Дніпра. До речі, саме Патону належить ідея перенесення київського водозабору вище по руслу Десни, де вода виявилася більш чистою, ніж в дельті.

Нааявна на той час апаратура не дозволяла проводити вимірювання гамма-випромінювання вище 500 рентген на годину. Силами Інституту ядерних досліджень та Інституту електродинаміки Академії Наук УРСР було розроблено прилади для вимірювань в діапазоні до 10000 Р/год., при чому жила вона від бортової електромережі бронетранспортера, що було надзвичайно зручно для вимірювань «в полі».

У свою чергу, Інститут кібернетики імені Глушкова на основі даних картограми створив систему вимірювань за-

бруднення та організував обробку інформації для уточнення поточної обстановки й прогнозування ризиків та ступеня забруднення ґрунтів, ґрунтових вод, води у Дніпрі та Дніпровському басейні, а також наслідків весняних паводків.

У самому Києві хіміками технічної комісії були розроблені прогнози міграції радіонуклідів у аерозолях у напрямку міста та методи обмеження переносу аерозолей. Нажаль, ліси та зелені насадження все ж були забруднені.

Після проведення моніторингу забруднення у 15 точках міста було зібрано та захоронено декілька сотень тисяч тонн листяного покрову.

Доречі, обґрунтовані доводи науковців під керівництвом Бориса Патона стали аргументом для евакуації 500 тисяч дітей з Києва.

У 1990-х роках минулого століття співробітництво національних АН України та Інституту електрозварювання продовжилося. Був створений Міжгалузевий науково-технічний центр «Укриття», до складу якого увійшли наукові співробітники, доктори і кандидати наук. Активно велися дослідження щодо обмеження наслідків аварії в рамках республіканських програм.

У 2000-х роках Інститут електрозварювання співпрацював з ЧАЕС у якості експертів з питань металоконструкцій. Особисто академік Патон займався роботою по здійсненню зварювальних швів нової вентиляційної труби і безпечного конфайнмента.

Він був головним консультантом колег щодо будівництва нового «сухого» сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2).

Патон і ЧАЕС — це безпрецедентні обсяги заходів, швидкість впровадження нових технологій під час «гарячого періоду» ліквідації наслідків аварії. Разом з іншими вченими, академік Патон зіграв важливу роль в становленні Інституту проблем безпеки атомних електростанцій.

19 серпня 2020 з життя пішла не просто людина — скінчилася ціла епоха — першовідкривачів та експериментаторів.

Наостанок, цікаві факти з життя людини-епохи Бориса Патона.

1. Батьком Бориса Патона був відомий науковець Євген Патон. Саме з ним так часто плутають Бориса та помилково привласнюють Патону молодшому проєктування й будівництво легендарного київського моста Патона.

2. Розробив перший у світі прилад для обробки металу в умовах космосу за допомогою пучка променів.

3. Автор ідеї та один із розробників методу електрозварювання м'яких тканин. Це був справжній прорив у медицині!

4. Патон був проти будівництва 3-го і 4-го реакторів ЧАЕС через близькість до Києва.

5. Йому пропонували очолити Академію наук СРСР у Москві, але він відмовився. Вчений був переконаний, що має працювати саме у Києві, у батьківському Інституті електрозварювання та українській Академії наук.

6. Борис Патон — перша людина, яка отримала звання Герой України.

7. У 1982 році, у Києві, перед будівлею Національної академії наук України, відкрили бронзовий бюст Бориса Патона.

8. У 2018 році, до його 100-літнього ювілею, українська пошта випустила в обіг марку «100 років Борису Патону».

9. Секретом свого довголіття вважав невтомну працю. Над своїми новими ідеями він працював по 12 годин на день.

10. Його гасло: «Треба отримувати задоволення від своєї праці і від свого життя! А якщо ти тільки ниєш і скиглиш, то нічого доброго не буде!».

Вакцинуймося — життя того варте!

Якщо навесні славутичани із гіркістю казали, що вакцинацію в країні в цілому і в Славутичі зокрема, провалено, то сьогодні у місті є широкий вибір вакцин — Астразенека, Коронавак, Пфайзер та Модерна.

Вакцин вистачає, а от бажаних вакцинуватися — явно бракує. У кабінетах, де проводиться вакцинація, на першому та другому поверхах міської поліклініки, немає не те що черги — лише поодинокі відвідувачі.

Проте, небезпека ковідної інфекції нікуди не ділася. Про це ми й розмовляємо з відповідальною за організацію щеплення Оленою СУГАНЯКОЮ. Про те, яким важким і підступним буває захворювання на цю інфекцію, лікарка знає і зі своєї медичної практики, і з власного досвіду. Отже, її думки варто дослухатися.

— Це моє не перше інтерв'ю, і, навіть, не друге. Ми час від часу зустрічаємось і я розповідаю про поточну ситуацію із щепленням в місті Славутичі. Якщо мої попередні звернення до містян були спокійні і демократичні, то сьогодні мене переповнюють емоції.

— Чому так?

— Від того, яка у нас низька явка. Першим щепленням у нас охоплено 4733

особи, другим 3373. Тобто, як бачите, відставання близько тисячі. Цьому є певні причини — зокрема, визначений інтервал між щепленнями, але хочу зазначити, що не всі ті, хто отримав перше щеплення, вчасно приходять на друге, і є такі, хто взагалі не планує друге щеплення, що взагалі нонсенс.

Всього нашими медичними працівниками було зроблено 8106 щеплень і, порівнявши співвідношення до дорослого населення, ми маємо біля 25% щеплених першою дозою. Якщо порівнювати із загальноукраїнським відсотком, то це нібито і непогано, але якщо ми говоримо про колективний імунітет, то 25% — це дуже і дуже мало.

Тому я ще раз наголошую: ми працюємо на межі наших можливостей, вже третій місяць без вихідних, щоб забезпечити для кожного, хто звертається, щеплення тією вакциною, якою людина хоче.

Сьогодні я була на щепленні — до нас вже поїхали чернігівці! Напередодні вони телефонували до центру вакцинації, дізналися, які вакцини є, — і не вірили своїм вухам, що у нас у наявності всі вакцини, зареєстровані в Україні! Із 19 серпня у нас є Модерна — як для другої, так і для першої дози. Тому приходьте, цікавтеся нашим графіком. Ми

працюємо щодня без вихідних! Це необхідно, щоб коли нас дістане дельта-штам, ми були захищені.

— *Нерідко доводиться чути від колег, сусідів, знайомих, що вони не вірять у вакцинацію, що вони вже перехворіли, отже щеплення зайве, що у них, нарешті, просто потужний імунітет...*

— Зроблю наголос: якщо минулого року Славутицька міська лікарня отримала статус ковідної, і ми мали змогу госпіталізувати пацієнтів, то в цьому році у нас цього статусу немає. Згідно з дорожньою картою, розробленою Департаментом охорони здоров'я Київської області, наших пацієнтів будуть госпіталізувати каретами «103» у Переяслав або у Бориспіль. Ви самі прекрасно розумієте, що таке проїхати Київ, щоб потрапити до лікарні!

Я вже не кажу про те, що людям будуть просто відмовляти у госпіталізації, і тоді ті, хто зараз активно демонструє свою антивакцинальну позицію, будуть приходити під кабінети лікарів і вимагати медичної допомоги.

Давайте вже називати речі своїми іменами. Буквально вчора я спілкувалась із колегами з Чернігова. На сьогоднішній день у реанімації Чернігівської районної лікарні лежить молодий хлопець із штамом «дельта», який помирає. Хлопець, підкреслю, до цієї хвороби не мав жодного звернення до лікувальних закладів, жодної супутньої патології! Отже, почнемо захищати себе!

— *З середини літа в уряді обговорюється питання того, що представники певних груп професій мають бути щеплені обов'язково. Прокоментуйте, будь ласка.*

— Особливо хочу звернутися до освітян. Починається освітній період, незабаром 1 вересня. І вже є постанова, згідно з якою, якщо відсоток щеплених освітян буде менше 80, то всі школи, а відповідно, і весь процес, переходить на дистанційну форму.

У мене як у мами є питання до освітан: чому через те, що хтось не хоче щепитися, моя дитина повинна у 7 років залишатись без повноцінної освіти? Це ті речі, які, на мою думку, зрозумілі кожному. Але не нашому Славутичу.

Тому ще раз вам кажу, вже як лікар: не буде щеплень — буде жах, будуть смерті. Якщо ви до цього готові, то будь ласка, сидить і далі. І не кажіть, що вас не попереджали.

Перепрошую за емоції, але 18 серпня ми зробили — при достатній кількості Пфайзера! — лише 30 щеплень. Це той Пфайзер, через який наприкінці липня славутичани майже билися! А скільки було розмов!

Крім того, є у центрі вакцинації і Коронавак, і АстраЗенека, і Модерна. Тому чекаємо всіх, хто ще не вакцинувався. Я сподіваюся, що у наступному інтерв'ю, я скажу: «Так, ми найкращі, ми захищені».

— Давайте спробуємо ще раз розв'язати деякі фейки, які панують серед славутичан у цілому, та працівників ЧАЕС зокрема. Ми зібрали для вас, так би мовити, «найсмачніші». Існує абсолютно дивна думка, що люди, які перехворіли, можуть не робити друге щеплення. Прокоментуйте, будь ласка.

— Дякую за запитання! Такі думки — це нонсенс, повторюся. Багато чула міфів про побічні ефекти вакцин, і про чіпи-магніти, і зниження лібідо. Так, це все наш народ чує, боїться цього, все це йде в маси. Але ми ж дорослі освічені люди, щоб у все це вірити!

Для того, щоб мати захист, треба все-таки введення двох доз вакцини. Є тільки одна вакцина — Джонсон-і-Джонсон, — яка вводиться один раз, але в Україні вона поки що не зареєстрована, і в наявності її не має. Тому ми повинні розуміти, що потрібно робити перше і друге щеплення.

Одразу скажу, що 16 серпня ми отримали вже нові рекомендації щодо зменшення інтервалу між щепленнями стосовно Коронаваку. Якщо до цього встановлювався інтервал у 28 днів, то тепер його скорочено до 14 днів.

Наразі ведуться дослідження стосовно АстраЗенеки, щоб аналогічно зменшити інтервал і для цієї вакцини.

— У АстраЗенеки інтервал найдовший — цілих 90 днів. Чи пов'язано це з тими міфами, що після щеплення АстраЗенекою фіксували тромбози?

Можливо й так, а можливо й ні. Ми ж не заперечуємо, що до коронавірусу люди також хворіли, у тому числі й на хвороби, що викликають тромбози? Чи кожен з нас був достеменно обстежений — настільки, щоб виникнення достатньо невеликої кількості тромбозів пояснити саме вакцинацією?

Нажаль, життя кожної людини обривається в певний період часу. Можливо, причиною смерті певної людини і став тромбоз, але чи це у людини така доля, чи це щеплення є причиною? Зрозуміло, що наші, і не тільки наші ЗМІ нагнітають страхи — для них це є сенсацією. Але насправді відсоток достовірно встановлених побічних ефектів при вакцинації мінімальний.

— Чи стикалися особисто Ви або Ваші колеги із якимись важкими наслідками безпосередньо після щеплень славутичан?

— Той, хто приходить до нас у центр вакцинації, бачить: в кімнаті для перебування щойно вакцинованих працює

бригада невідкладної медичної допомоги. Стан пацієнта спостерігається лікарями протягом 30 хвилин після щеплення — ми ж не даремно просимо перечекати цей невеличкий час під наглядом фахівців!

За необхідності, людина отримає потрібну допомогу. Найчастіше вводимо пацієнтам препарати, які знижують тиск, адже людина може підсвідомо боятися укола, отже бути емоційно схвильована. Заспокійливі препарати також доводилося вводити — з тих же причин.

Була тільки одна серйозна реакція: у молодого хлопця виникли симптоми, схожі на анафілактичний шок. Але чергова бригада спрацювала оперативно: одразу вкололи адреналін і перевели його до стаціонару для подальшого спостереження.

— Тобто, це один випадок на 8000 щеплень?

— Так, це, принаймні, на моїй пам'яті.

— Підрахувала відсоток — 0,008 від загальної кількості щеплених. Це за умови, що смертність від ковіду сягає близько 3 відсотків. В принципі, достатньо обнадійливо. Однак, після щеплення люди нерідко скаржаться на підвищення температури, болі у суглобах і місці введення вакцини.

Звісно, це не настільки страшно, як анафілактичний шок, проте...

— Температурна реакція та болісні відчуття у місці ін'єкції — це абсолютно нормальне явище. Така реакція може виникати на будь-яке щеплення. Зазвичай ці симптоми зникають протягом 3-7 днів.

Але, якщо симптоми не зникають, то пацієнту потрібно звернутись до свого сімейного лікаря, щоб вже лікар за динамікою стану зрозумів, чи це наслідок щеплення, чи це просто збіг обставин.

— Ще одна широко розповсюджена думка: деякі люди вважали, що внаслідок вакцинації можна захворіти...

— Ні (посміхається - прим.ред.), від вакцинації захворіти не можна, тому що жодного живого компоненту вірусу немає у жодній вакцині. Коронавак — це інактивована вакцина, Пфайзер і Мо-

дерна — це м-РНК вакцини, Астразенека — взагалі векторна вакцина. В них немає нічого такого, що може викликати захворювання. Ось це насправді абсолютно безглуздий фейк.

— Не секрет, що щеплені все одно іноді хворіють на ковід. Тобто, якщо вакцина не захищає, то навіщо щепитися, якщо імунітет можна зробити природнім шляхом, тобто перехворівши легко?

— А хто сказав, що саме у вас це захворювання пройде легко? Я вище наводила приклад про хлопця в Чернігові, який помирає від «дельти»...

— Але щеплені все одно хворіють?

— Звичайно, вакцина — це не броня, яка 100% захистить. Людина може захворіти, але перебіг захворювання буде більш легким і менше вірогідності, що будуть якісь ускладнення, які призведуть до госпіталізації або до летального наслідку.

Увесь світ вакцинується. Усі розуміють, що це необхідність.

— Добре, поставимо питання інакше: чи відомі Вам випадки, коли у Славутичі захворіла людина, повністю щеплена від ковіду?

— Для цього треба підняти всі дані про пацієнтів і подивитись, чи було щеплення у того чи іншого хворого. Я інформації про такі випадки не маю.

Буває, приходять пацієнт і каже, що він перехворів і саме тому не буде вакцинуватися. Пояснюю: якщо ви перехворіли раніше і якщо до вас потрапить той самий штам, що й у попередній раз, то організм відреагує належним чином. Але, якщо організму доведеться зустрітись з іншим штамом, то є висока вірогідність, що природний імунітет не спрацює, — він просто не знайомий саме з цією загрозою, у нього немає навичок її розпізнавання та боротьби з нею.

У цьому випадку вакцини дієвіші — вони багатокomпонентні, тому захищають не лише від одного штаму. Якщо пройшов вже місяць після одужання, людина може робити щеплення.

— Побуває думка, що для визначення необхідності щеплення саме зараз необхідно зробити тест на антитіла.

— Це також фейк. Аналізи не показують той загальний рівень імунітету, на який можна спиратись, приймаючи рішення про вакцинацію.

Ну немає сьогодні іншого засобу, щоб захистити себе від ковіду, окрім вакцинації. Прийміть доросле й відповідальне рішення — і вакцинуються.

Ukraine NOW

Газета: «Новини ЧАЕС»

Засновник: ДСП «Чорнобильська АЕС»

Газету засновано у 1995 році. Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Кі №830 від 11 листопада 2004 року.

Рукописи, надані в редакцію, не редагуються й не рецензуються. Редакційна колегія може не поділяти точку зору авторів публікацій.

Відповідальний за випуск: Віталій Медвідь

Над номером працювала: Майя Руденко, Владислав Курочкін, Анастасія Єрашова

+380 4593 431 02 / m.rudenko@chnpp.gov.ua